

När skolchefens son vägrade gå till skolan

En dag sprang sonen så långt han orkade, bort från skolan. Därefter återkom han aldrig. "Alla tittade på sonen, men ingen tittade på skolan." Nästa år tar han studenten efter distansstudier. Christian Persman talar om maktperspektiv, följsamhet, exponering och "skolfobi" i rollen som pappa och tidigare skolchef – nu även utvecklingsledare för kommunens nya skola.

Text: Caroline Jonsson ● Foto: Privat och Adobe Stock

Hur kan man vara skolchef och inte få sitt barn till skolan? Hur får vi föräldrar att förstå att skolan är viktig? Ni kanske måste vara tydligare, ställa krav och göra det tråkigare hemma. Kommentarer från skola och omgivning sätter spår, säger Christian Persman. I nästan tio år var han grundskolechef i Arvika kommun, chef över rektorn som ansvarade för skolan där hans son inte längre kunde vistas.

– Hans skolfrånvaro ökade under högstadiet och han blev med tiden en så kallad hemmasittare. Jag har sett konsekvenserna för en individ och familj att hamna i detta utanförskap. Vi förstod inför nian att han inte tar sig tillbaka till skolan. Vi visste inte vad vi skulle göra. Ingen annan visste heller.

Förändra maktperspektivet

Christian vill med erfarenheten av de dubbla rollerna som skolchef och förälder förändra maktperspektivet, bidra med kunskap och förebygga att andra elever drabbas av psykisk ohälsa på grund av skolmiljön. I dag är han utvecklingsledare för den nya kommunala högstadieskolan. Han skapar skolan som hans son hade behövt.

– Ibland har jag tvivlat på om jag skulle stanna i skolvärlden, jag bar på

mycket ilska. Jag har landat i att jag vill använda min kunskap och erfarenhet. Många far illa av de påtvingade sociala miljöerna i skolan. Den nya skolan har återhämtningsytor för dem som vill vara ifred. Det hade hjälpt min son.

Hans fru är specialpedagog, och tillsammans föreläser de om sina erfarenheter, för att bidra till fokusskifte. Skolans frågor måste handla om skolan – därefter eleven.

– I dag är det oftast tvärtom. Alla tittar bara på eleven. Föräldrar med barn som inte kan vara i skolan lever under enorm

"Vi ombeds att få vårt barn att skärpa sig, samtidigt som föräldrar slåss för sina liv och för sitt barns existens. Det fattar inte alla i skolvärlden."

stress. De sitter många gånger och är sitt sämsta jag, för mig var det så. Vi ombeds att få vårt barn att skärpa sig, samtidigt som föräldrar slåss för sina liv och för sitt barns existens. Det fattar inte alla i skolvärlden. Som verkligheten ser ut måste du som förälder vara påläst och hävda miljöns betydelse.

Vad betyder skolplikt?

Ett barn kan inte välja skolplikt, konstaterar han. Enligt honom betyder skolplikt ett ansvar att skapa en skolmiljö som barnet kan hantera. Makt innebär ett ansvar för att Alex, Omar och Maja ska kunna passa in i skolan. Maktunderläget som många familjer upplever kan förebyggas. En gång för alla vill han få skolor att ställa sig den rätta frågan: Vilken miljö erbjuder vi eleven?

– Alla tittade på sonen, men ingen tittade på skolan. Hur kan det vara så svårt att förstå vad vi pratar om? En förlegad inställning styr ofta skolpersonalen, med en underliggande värdering av att föräldrarna har misslyckats när barnet inte går i skolan. Jag märkte exakt vilka som värderade oss, det påverkar mig än i dag. Så länge en enda lärare har kvar detta synsätt vidmakthålls maktobalansen.

Han är öppen med att även han, i rollen som skolchef, har sänt hot om vite till

föräldrar vars barn inte var i skolan. Han ärvde arbetssätt, men beslutade även snabbt att detta skulle upphöra.

– Det är lätt att tro att jag efter min erfarenhet som förälder skulle ha blivit mer förstående, men jag vill påstå att jag haft samma humanistiska grundsyn genom alla år. Den stora insikten fick jag i rollen som pappa. Jag var som många andra marinerad i en skoltraditionell värld. ”Man kan inte ha roligt jämt.” ”Du vänjer dig.” Jag sa så till min son samtidigt som han tydligt visade signaler som magont, huvudvärk och feberkänsla. Där gjorde jag fel. Jag önskar att jag varit lika följsam som min fru.

”Psykologen springer efter”

Nästa år tar sonen studenten efter distansstudier i olika former. Han återvände aldrig till skolbyggnaden efter en oktobermorgonen i åttan 2015, då han i en panikångestattack sprang så långt han orkade bort från skolan. Därefter började kampen för sonens mående. Psykologen föreslog en ångestbehandling med kognitiv beteendeterapi – KBT, och exponering för att närma sig skolan igen.

– Våren i åttan följde psykologen med sonen till skolan som en del av exponeringen. Vid ankomst rymmer sonen, han springer för livet och psykologen springer efter. Situationen utlöser en andra panikångestattack. Ångestbehandlingen som han fick fokuserar på exponering, att ställa krav och utmana sig. Det blir helt galet. Stressbehandling fokuserar på återhämtning och anpassade krav, vilket jag anser att han hade behövt.

Exponeringen fungerade inte. En NPF-utredning ”indikade” på autism, men då sonen var så påverkad av stress sattes ingen diagnos. Båda föräldrarna såg ett ängsligt och oroligt barn som inte trivdes på raster, i korridorer och bland folk. Läraren i förskoleklass hade berättat att sonen sitter i en soffa i klassrummet på rasterna, men att inga problem fanns eftersom han var så ”duktig”.

Nödbromsen

När till slut både skolpersonal och föräldrar är lika stressade, då behöver alla ta ett steg tillbaka. Med facit i hand betonar han att tid för läkning är en viktig aspekt som ofta glöms bort:

– Hela skolvärlden är fylld med prestationskrav, betyg, tidskrav och stress. Till

slut satte vi föräldrar ner foten gentemot skola och BUP. Vi pressade näst intill ner vår son i sängen med alla krav innan vi sa till alla: Nu slutar vi att ställa krav på vår son.

Efter att föräldrarna drog i nödbromsen upphörde försöken att få in sonen i skolbyggnaden.

Distanslösningar infördes och sonen började må bättre.

– Vi måste börja definiera skola. För oss blev det viktigt att göra skillnad på fysisk skolornärvaro och att klara skolan. Regeringen öppnar upp nu, distansundervisning ska tillåtas på grund av medicinska skäl. Tidigare har skolor hävdade att det inte är lagligt, det stämmer inte. I dag är elever hemma, erbjuds ingenting och tröskeln blir allt högre till en eventuell återgång i skolan. Fysisk närvaro är inte heller ett kriterium för betyg. Elever som inte får betyg på grund av fysisk frånvaro blir felbehandlade.

”Skolfobi”

Ökade krav och exponering fungerade inte för sonen, som drabbats av psykisk ohälsa på grund av skolmiljön. Det fungerar inte för något barn som vill vara i skolan, men som inte kan, säger han, vilket även senaste forskning visar enligt honom:

– Vi ber aldrig en vuxen att exponera sig på arbetsplatsen i morgon, om arbetet var orsaken till sjukskrivning och utmattning. Exponering som behandling

”
Alla tittade på sonen,
men ingen
tittade på skolan.
Hur kan det vara så svårt
att förstå vad vi
pratar om?”

för barn som blivit sjuka av skolan är galet konstigt. KBT ger tydliga effekter vid exempelvis spindelfobi. I vår sons fall översattes det till någon form av skolfobi. Vad är det? Vi talar ju om en komplex situation. Relationella teorier, hur människan reagerar på sin miljö, har inte slagit igenom ännu. Kunskap saknas i alla led där kunskap måste finnas.

Christian står inför slutbesiktningen av nya skolbygget med stressreducering i fokus. Inför terminen möts eleverna av mindre studierum, mjuka färger, dämpad belysning, textiltgolv och gungvänliga stolar. De som önskar sitta avskilt har en egen zon i klassrummet.

– Här får du välja om du vill synas och höras. Vill du ta det lugnt och softa under raster, finns återhämtningsytor. Här finns inga korridorer eller trapphus. Det hade varit avgörande för min son som tog in allas känslor, läste av hela klassen och gav oss föräldrar en analys av hur alla lärare och elever mådde. I den här skolan hade han inte behövt kämpa med ängsliga raster och folksamlingar. ●